

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:
Η μεταμόρφωση του Λευκίππου,

Τίτλος:
«Αγόρι ή κορίτσι;»

Συγγραφή: ΜΑΡΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Εφαρμογή: ΜΑΡΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνια 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Αγόρι ή κορίτσι;

Εφαρμογή σεναρίου

Μαρία Παναγιώτου

Δημιουργία σεναρίου

Μαρία Παναγιώτου

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Από 07-05-2014 έως 13-05-2014.

Σχολική μονάδα

Γυμνάσιο Αμφίκλειας

Διδακτική / θεματική ενότητα

Ενότητα 15: Η μεταμόρφωση του Λευκίππου

[Αντωνίνος Λιβεράλις, «Μεταμορφώσεων Συναγωγή» 17 (διασκευή)].

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής Ζώνης

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα [Γυμνάσιο]

Νεοελληνική Λογοτεχνία

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Βιολογία

Πληροφορική

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

III. Ημιτυπικές και άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης

Ερευνητικές εργασίες - Project

Χρονική διάρκεια

6 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: ιστοσελίδα τάξης, διαδίκτυο.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Ταυτότητα εκπαιδευτικού και προεργασία:

Ως προϋποθέσεις θεωρούνται η εξοικείωσή του με τα βασικά εργαλεία των ΤΠΕ και η ενδεχόμενη συνεργασία του με τον καθηγητή πληροφορικής. Ο εκπαιδευτικός καθ' όλη τη διαδικασία είναι καθοδηγητής και αγωγός. Συμβουλεύει και παρεμβαίνει, για να λύσει απορίες και να προωθήσει τη συζήτηση και συνεργασία των ομάδων, ενθαρρύνει και επιβραβεύει κάθε προσπάθεια, συμβάλλοντας στην ομαλή διεξαγωγή της όλης δραστηριότητας.

Ταυτότητα μαθητών:

Απαραίτητες προϋποθέσεις αποτελούν η εξοικείωση τους με την ομαδική εργασία, η ευχέρεια πλοήγησης στο διαδίκτυο και χρήσης λογισμικών για τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων και παρουσιάσεων στον ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Υλικοτεχνική υποδομή σχολικής μονάδας:

Ηλεκτρονικοί υπολογιστές, σύνδεση στο διαδίκτυο, βιντεοπροβολέας.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το σενάριο στηρίζεται

Μαρία Παναγιώτου: «Αγόρι ή κορίτσι»; Αρχαία Ελληνική Γλώσσα, Α΄ Γυμνασίου, 2013.

Το σενάριο αντλεί

-

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με άξονα το κείμενο της 15ης Ενότητας του σχολικού εγχειριδίου οι μαθητές προσέγγισαν σταδιακά τη δομή, τα ήθη και τα έθιμα της αρχαίας κοινωνίας (ιδιαίτερα στην αρχαία Κρήτη και Αθήνα), προκειμένου να ανασυνθέσουν την εικόνα της και να διαπιστώσουν τη διαχρονική εξέλιξη του επίκαιρου ζητήματος της ανταγωνιστικής σχέσης των δύο φύλων και της ρατσιστικής αντιμετώπισης της γυναίκας μέσα στην ανδροκρατούμενη κοινωνία ως τις μέρες μας, ιδιαίτερα στις χώρες της Ανατολής. Το συγκεκριμένο εφαρμοσμένο σενάριο πραγματοποιήθηκε σε δύο φάσεις και σε κάθε μία συγκροτήθηκαν διαφορετικές ομάδες μαθητών.

Κατά την πρώτη φάση οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες, αναζήτησαν πληροφορίες και οπτικό υλικό από ποικίλες πηγές (ελληνική και λατινική μυθολογία, λογοτεχνία, λαογραφία, βιολογία κ.ά.), προκειμένου να γνωρίσουν ανάλογες περιπτώσεις μεταμόρφωσης ανθρώπων με θεϊκή παρέμβαση, την κοινωνική θέση της γυναίκας από την αρχαιότητα ως σήμερα, λαϊκά ήθη και έθιμα για αρρενογονία, καθώς και τους παράγοντες διαμόρφωσης του φύλου του εμβρύου και τις περιπτώσεις που συστήνεται η επέμβαση για αλλαγή του φύλου. Απώτερος σκοπός ήταν να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα ισότητας και να καλλιεργήσουν το σεβασμό και την ανεκτικότητα απέναντι στη διαφορετικότητα ως στάση ζωής.

Στη δεύτερη φάση συγκροτήθηκαν δύο μεγάλες ομάδες μαθητών (αγόρια και κορίτσια), οι οποίες απάντησαν σε ερωτηματολόγιο σχετικό με τα στερεότυπα για τα δύο φύλα και πρότειναν τρόπους συμπεριφοράς για την εξασφάλιση της ισοτιμίας μεταξύ αγοριών και κοριτσιών, με σκοπό όλοι οι μαθητές να αποκτήσουν σταδιακά

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

αυτογνωσία και να βελτιώσουν τη συμπεριφορά τους απέναντι στον «άλλον, τον διαφορετικό».

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το συγκεκριμένο σενάριο λειτούργησε συμπληρωματικά στη διδασκαλία της [της 15^{ης} Ενότητας](#) του σχολικού εγχειριδίου, καθώς στο [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού, σελ. 9-10](#) προτείνεται η διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών να αποτελεί έναυσμα για την καλλιέργεια κριτικής σκέψης και αυτοσυνείδησης των μαθητών. Μέσα από τη διαθεματική προσέγγιση της γνώσης επιδιώκεται η διαμόρφωση πολιτών υπεύθυνων, με ελευθερία σκέψης και δημοκρατικά φρονήματα, με ευαισθησία για τα σύγχρονα κοινωνικά ζητήματα, ικανών να οραματίζονται και να συνδιαμορφώνουν μια παγκόσμια κοινότητα στην οποία πρωταγωνιστικό ρόλο θα έχουν οι ανθρωπιστικές αξίες.

Απαιτείται προσέγγιση σε ομάδες και ανάληψη ρόλων. Ακολουθείται η μέθοδος του σχεδιασμού με βάση την πολυτροπική θεωρία της επικοινωνίας και τους πολυγραμματισμούς (Cope & Kalantzis 2000, Kalantzis & Cope 2008, Kress & van Leeuwen 2001). Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες, αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες και ανακαλύπτουν μόνοι τους τη γνώση διαβάζοντας και δημιουργώντας πολυτροπικά κείμενα. Ο ρόλος του διδάσκοντος κινείται στα όρια της υποβοηθούμενης ανακάλυψης σύμφωνα με την παιδαγωγική θεωρία της ζώνης επικείμενης ανάπτυξης του μαθητή (κοινωνικός εποικοδομισμός του Vygotsky). Κινούμαστε περισσότερο στο χώρο της άορατης παιδαγωγικής πρακτικής, δίνοντας έμφαση στην πρωτοβουλία των μαθητών και στον διαφορετικό ρόλο του διδάσκοντος κατά τη μετάδοση της γνώσης. (Κουτσογιάννης & Αλεξίου 2012, 15-16).

Η διαθεματικότητα συνίσταται στη σύνδεση του συγκεκριμένου κειμένου με άλλα κείμενα της αρχαίας και νεοελληνικής γραμματείας στα οποία προβάλλεται το ίδιο θεματικό μοτίβο. Επίσης, επιδιώκεται η σύνδεση παρελθόντος και παρόντος

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

μέσω της διερεύνησης της σχέσης των δύο φύλων διαχρονικά και της επιβίωσης στερεοτύπων για το «ασθενές φύλο» όχι μόνο στον ελλαδικό χώρο, αλλά σε παγκόσμια κλίμακα.

Έτσι, οι μαθητές ανακάλυψαν πολιτιστικά στοιχεία (θεσμούς, ήθη και έθιμα, προκαταλήψεις και δεισιδαιμονίες) σχετικά με την αρρενογονία, κατανόησαν τους παράγοντες διαμόρφωσης του φύλου και γνώρισαν τις περιπτώσεις που συστήνεται επέμβαση αλλαγής φύλου. Στο τέλος, διατύπωσαν τις προϋποθέσεις που θεωρούν απαραίτητες για να εξασφαλίζεται η ισότητα στις μεταξύ τους σχέσεις.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές// μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να γνωρίσουν μέσω του συγκεκριμένου μεταχριστιανικού κειμένου, που αφηγείται τη μυθική μεταμόρφωση του Λευκίππου, τα ιδιαίτερα κοινωνικά-πολιτισμικά χαρακτηριστικά του αρχαίου κόσμου, ώστε να διαμορφώσουν πιο σφαιρική εικόνα για αυτόν.
- Να διαπιστώσουν την ύπαρξη του μοτίβου της μεταμόρφωσης ανθρώπων σε ζώα/ φυτά στην αρχαία ελληνική μυθολογία και στη λατινική ποίηση.
- Να ανιχνεύσουν και να ερμηνεύσουν τη διαφορετική αντιμετώπιση των δύο φύλων στην αρχαία κοινωνία, προκειμένου να αντιληφθούν την ανδροκρατούμενη δομή της και την υποβαθμισμένη θέση της γυναίκας μέσα σε αυτήν.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η αμάθεια, η πρόληψη και η δεισιδαιμονία καθιστούν τον άνθρωπο έρμαιο και αντικείμενο εκμετάλλευσης κάθε πανούργου και επιτήδειου.
- Να διαπιστώσουν την επιβίωση παρόμοιας σεξιστικής αντιμετώπισης των γυναικών και σε μεταγενέστερες εποχές - μέσω του θεσμού της προίκας, της

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ιδιαίτερης προτίμησης για αρρενογονία, της περιθωριοποίησης και του αποκλεισμού ή της κακοποίησής τους – και να καταδείξουν το διεθνή χαρακτήρα των παραπάνω κοινωνικών προβλημάτων, χωρίς να εγκλωβιστούν μόνο στον ελλαδικό χώρο.

- Να ανιχνεύσουν τους γενετικούς παράγοντες που καθορίζουν το φύλο του εμβρύου, τη διαφορά βιολογικού/ κοινωνικού φύλου και περιπτώσεις χειρουργικών επεμβάσεων αλλαγής φύλου στους ιστορικούς και νεότερους χρόνους.
- Να διερευνήσουν μέσα από τις εμπειρίες τους στερεότυπα που σχετίζονται με το φύλο, να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα ισότητας και να προχωρήσουν σε άρση των στερεοτυπικών αντιλήψεων που ενδεχομένως υπάρχουν.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές/ μαθήτριες επιδιώκεται:

- Να εξοικειωθούν με τη χρήση των ηλεκτρονικών λεξικών και να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους, ώστε να μπορούν να ερμηνεύουν έννοιες, όπως έθιμα, δεισιδαιμονία, προκαταλήψεις, βιολογικό (sex) και κοινωνικό φύλο (gender) κ.ά..
- Να συνειδητοποιήσουν την εξέλιξη της γλώσσας από την αρχαία στη νέα της μορφή.
- Να ασκηθούν στην παραγωγή γραπτού λόγου για την υποστήριξη των πορισμάτων της διερεύνησής τους και να είναι σε θέση να διαμορφώνουν το ύφος του κειμένου τους ανάλογα με την κατάσταση της επικοινωνίας.

Γραμματισμοί

Οι μαθητές/ μαθήτριες αναμένεται:

- Να αξιοποιούν με δημιουργικό τρόπο τα εργαλεία των ΤΠΕ με στόχο την ανάπτυξη του κριτικού προβληματισμού κατά τη συλλογή πληροφοριών από ψηφιακούς πόρους και τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να αντιληφθούν τους πολλαπλούς τρόπους προσέγγισης ενός αρχαίου κειμένου.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση ηλεκτρονικών λεξικών, με κλειστά και ανοιχτά περιβάλλοντα μάθησης, λογισμικά και εκπαιδευτικές εφαρμογές και να συνειδητοποιήσουν τα όριά τους.
- Να ασκηθούν στη συνεργατική παραγωγή λόγου χρησιμοποιώντας ποικίλα λογισμικά και εφαρμογές (Word, PowerPoint κ.ά.) και να αναγνωρίζουν τη ρευστότητα του ψηφιακού κειμένου.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες οργάνωσης, ταξινόμησης και μετάδοσης πληροφοριών στους άλλους με τρόπο ελκυστικό και κατανοητό μέσω παρουσιάσεων/ ταινιών/κόμικς.
- Να αντιληφθούν την αξία της εικόνας ως μέσου ενίσχυσης της πειθούς.

Διδακτικές πρακτικές

Το συγκεκριμένο σενάριο αποσκοπεί στην ολιστική προσέγγιση της γνώσης και έχει ως στόχους οι μαθητές/ μαθήτριες:

- Να ασκηθούν στην ομαδική εργασία και να καλλιεργήσουν δεξιότητες επικοινωνιακής συνεργασίας, δουλεύοντας σε περιβάλλοντα μάθησης που ευνοούν την κριτική διερεύνηση.
- Να αναπτύξουν, παράλληλα με τις αναγνωστικές τους ικανότητες, οπτικές και αντιληπτικές ικανότητες, καθώς και αισθητικά κριτήρια μέσω της συνανάγνωσης κειμένων και εικόνων.
- Να σκέφτονται κριτικά και συνδυαστικά, διασταυρώνοντας πληροφορίες/ μηνύματα που λαμβάνουν από ποικίλα κειμενικά είδη, λογοτεχνικά/ εικαστικά έργα, επιστημονικά/ δημοσιογραφικά άρθρα κ.ά., στον βαθμό που αυτό είναι δυνατόν να γίνει.
- Να οργανώνουν το υλικό τους και να το παρουσιάζουν με τρόπο ελκυστικό και κατανοητό στους άλλους (προφορική εισήγηση/ γραπτή παρουσίαση).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να καλλιεργηθεί η πρωτοβουλία και αυτενέργεια των μαθητών μέσω της εμπλοκής τους στη βιωματική προσέγγιση της γνώσης και να εκφράσουν τις ταυτότητές τους.
- Να αναπτύξουν υγιή κριτήρια εποικοδομητικής αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Οι διαφορετικές συμπεριφορές αγοριών και κοριτσιών μέσα στο σχολικό χώρο, τα πικρόχολα σχόλιά τους για το αντίθετο φύλο, καθώς και κάποιες εκδηλώσεις ρατσιστικής συμπεριφοράς απέναντι σε ιδιαιτερότητες των συμμαθητών τους αποτέλεσαν αφορμή για μια πολυδιάστατη προσέγγιση της [της 15^{ης} Ενότητας](#) της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας της Α΄ Γυμνασίου. Φιλοδοξία της παρούσας εφαρμογής ήταν να βιώσουν ένα «διαφορετικό» μάθημα, εισάγοντας την οπτική του φύλου στην επεξεργασία και τη διδασκαλία του αρχαίου κειμένου, προκειμένου να γίνει πιο ελκυστικό και ενδιαφέρον στον βαθμό που θα συνδέεται και με τη σύγχρονη ζωή και θα συμβαδίζει με τις ανάγκες του σημερινού νέου ανθρώπου.

Συγχρόνως, η συγκεκριμένη ενότητα πραγματεύεται το διαχρονικό και παγκόσμιο κοινωνικό ζήτημα της σχέσης των δύο φύλων, της ρατσιστικής αντιμετώπισης της γυναίκας λόγω στερεοτυπικών αντιλήψεων, ιδιαίτερα σε λαούς της Ανατολής, που διεγείρουν την περιέργεια των μαθητών και προκαλούν τον αποτροπιασμό τους, κάθε φορά που προβάλλονται στα ΜΜΕ.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το συγκεκριμένο σενάριο εκπονήθηκε με άξονα το αρχαίο κείμενο της [15^{ης} Ενότητας](#), το οποίο εντάσσεται στη διδακτέα ύλη της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας στην Α΄ Γυμνασίου. Στη συγκεκριμένη εφαρμογή έγινε επέκταση της διδασκαλίας και αφιερώθηκαν επιπλέον ώρες σε σχέση με τα προβλεπόμενα από το Αναλυτικό

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα. Συμφωνεί με τους στόχους του [ΔΕΠΠΣ](#) για τη διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών από το πρωτότυπο στην Α΄ Γυμνασίου, όπως αυτοί προσδιορίζονται στο [Βιβλίο του Εκπαιδευτικού, σελ. 9-10, 83-85](#).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στα πλαίσια εφαρμογής του σεναρίου οι ΤΠΕ τέθηκαν στη διάθεση των μαθητών με στόχο την αφύπνιση του συναισθήματος, της καλλιτεχνικής τους ευαισθησίας και την ενίσχυση της δημιουργικότητάς τους. Οι μαθητές επισκέφθηκαν ανοιχτά και κλειστά ψηφιακά περιβάλλοντα (ηλεκτρονικά λεξικά/ ιστοσελίδες) που ενισχύουν την ουσιαστική διερεύνηση στο διαδίκτυο και συγχρόνως τους βοηθούν να συνειδητοποιήσουν τα «όριά τους», ότι απαιτείται και ελεύθερη αναζήτηση στο διαδίκτυο, για να συγκεντρώσουν το απαραίτητο υλικό για τις εργασίες τους.

Παράλληλα, είδαν φωτογραφίες και διασκευές από τηλεοπτικές σειρές, άκουσαν ηχητικά ντοκουμέντα και τα συνέκριναν μεταξύ τους, ώστε να εξάγουν την πληροφορία επαγωγικά (*οπτικοακουστικός γραμματισμός*).

Τέλος, αξιοποίησαν λογισμικά της επιλογής τους για την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων (Word, PowerPoint, Movie Maker κ.ά.), συνεργάστηκαν κατά τη συλλογή, τον σχολιασμό και την τελική διαμόρφωση των εργασιών τους και τις παρουσίασαν στην ολομέλεια της τάξης. Επομένως, ανέπτυξαν γνωστικές δεξιότητες υψηλού επιπέδου, εξοικειώθηκαν με τον χειρισμό του ηλεκτρονικού υπολογιστή και τη χρήση νέων λογισμικών.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου:

-Ενότητα 15: [Η μεταμόρφωση του Λευκίππου](#)

[Βιβλίο Εκπαιδευτικού](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Βιολογία Γ΄ Γυμνασίου – Κεφ. 5: Διατήρηση και συνέχεια της ζωής. 5.1. [Το γενετικό υλικό οργανώνεται σε χρωμοσώματα](#)

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β΄ Λυκείου: [Αλ. Παπαδιαμάντης, «Η Φόνισσα»](#).

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Καρκαβίτσας, Α. [Ο ζητιάνος](#). 2006. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα/ «Τα Νέα» [Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού]

Προλήψεις στην Ελλάδα: [«Προλήψεις σχετικές με τη γέννηση και τη βάπτισΗ - Εγκυμοσύνη»](#). Από το βιβλίο του Μπούτουρα, Αθ. *Προλήψεις του Ελληνικού λαού και ερμηνεία αυτών*. 2006 [1931. Αθήνα: Ελευθερουδάκης]. Μτφρ. Φιλολογική Ομάδα του Κάκτου. Αθήνα: Κάκτος [πηγή: “e-ιστορία”].

Τσοκαλίδου, Ρ. 2001. [«Γλώσσα και φύλο»](#). Στο *Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός*, επιμ. Α. _ Φ. Χρηστίδης. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα - Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας].

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Βίντεο

[«Η φόνευση των γυναικών λόγω μη ικανοποιητικής προίκας»](#) (διάρκειας 5΄05΄΄). 2008. Πρόκειται για την εκπομπή “Dowry demands ‘killing’ Bengali women” με ανταπόκριση του δημοσιογράφου του Al Jazeera English Tony Birtley [πηγή: YouTube].

«Η Φόνισσα», 1993 [[Επεισόδιο 1ο](#) (διάρκειας 28΄33΄΄), [Επεισόδιο 2ο](#) (διάρκειας 28΄12΄΄), [Επεισόδιο 3ο](#) (διάρκειας 29΄08΄΄)]. Πρόκειται για σειρά τριών επεισοδίων της ΕΤ1, σκηνοθεσία: Άγγελος Κοβότσος, σενάριο: Βάσω Χεκίμογλου, μουσική σύνθεση: Γιώργος Παπαδάκης, παραγωγή: Νίκος Πιλάβιος [πηγή: YouTube]. Εναλλακτικά, βλ. και [εδώ](#) [πηγή: Ψηφιακό Αρχείο της ΕΡΤ].

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

[Κακοποίηση γυναικών](#), (διάρκειας 4'33'').03-08-09, απόσπασμα από εκπομπή του ΣΚΑΪ [πηγή: You Tube]

[METAMORPHOSIS TITIAN 2012](#) (διάρκειας 3'35'') National Gallery of London & Royal Ballet. Πρόκειται για το τρέιλερ της συνεργασίας διαφόρων καλλιτεχνών υπό την αιγίδα της Εθνικής Πινακοθήκης του Λονδίνου και του Βασιλικού Μπαλέτου, το οποίο βασίζεται στην αναπαράσταση του μύθου της Άρτεμης και του Ακταίωνα. Η καλλιτεχνική συνεργασία αφορμάται από τρεις πίνακες του Τισιανού σχετικούς με την Άρτεμη και τον Ακταίωνα, τους οποίους εμπνεύστηκε ο ζωγράφος από τις «Μεταμορφώσεις» του Οβιδίου [πηγή: You Tube].

[«Ο Ζητιάνος»](#). Σειρά δεκατριών επεισοδίων της ΕΡΤ σε σκηνοθεσία του Μάριου Ρετσίλα, διασκευή του ομώνυμου διηγήματος του Ανδρέα Καρκαβίτσα, σενάριο/ελεύθερη διασκευή Γιώργου Μυλωνά. [πηγή: Ψηφιακό Αρχείο της ΕΡΤ].

Τραγούδια-Ηχητικά αποσπάσματα

[«Αντρονίκη»](#) (διάρκεια: 4'20''). Παραδοσιακό κυπριακό τραγούδι. Εκτέλεση: Μάρθα Φριντζήλα, από το CD «2 Νύχτες στα Μέγαρα» - Ζωντανή Ηχογράφιση στο Αίθριο των Μουσών του Μεγάλου Μουσικής, Μικρός Ήρωας, 2009 [πηγή: YouTube].

[«Κορίτσι πράμα...»](#) (διάρκεια: 4'18''). Στίχοι - μουσική: Φοίβος, εκτέλεση: Δέσποινα Βανδή, από το CD «C' est la vie», Spicy, 2010 [πηγή: YouTube].

Φωτογραφίες / Εικόνες

[Google Images](#) [Υπηρεσία αναζήτησης εικόνων]:

-[Εικόνες από την ελληνική μυθολογία](#)

-[Εικόνες με γυναίκες στην αρχαιότητα](#)

[«Η Φόνισσα»](#). Από την ομώνυμη ταινία του 1974, βασισμένη στη «Φόνισσα» του Παπαδιαμάντη. Σκηνοθεσία: Κώστας Φέρρης, διασκευή σεναρίου: Κώστας Φέρρης - Δήμος Θεός, μουσική: Σταύρος Λογαρίδης, Σκηνογραφία – ενδυματολογία: Τάσος

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ζωγράφος, αφήγηση: Μάνος Κατράκης, παραγωγή: Σεμέλη Φιλμς [πηγή: Ταινιοθήκη της Ελλάδος – Μουσείο Κινηματογράφου].

Jean – Louis Ducis, [«Ορφέας και Ευρυδίκη»](#), 1825, λάδι σε καμβά, Ιδιωτική συλλογή [πηγή: Wiki Lettres Antiques - France]

Καρκαβίτσας, Α. «Ο Ζητιάνος» (έκδοση για παιδιά). 1999. Αθήνα: Αύρα: [Εξώφυλλο της έκδοσης](#) [πηγή: Εκδόσεις «Αύρα»].

Κόμικς από την έκδοση της Ευρωπαϊκή Επιτροπής – Γενικής Γραμματείας – Γενικής Διεύθυνσης Επικοινωνίας: [«Εγώ ρατσιστής»](#). 1998. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων [πηγή: Ψηφιακό Σχολείο]. Βλ., επίσης, και [εδώ](#) [πηγή: EUBookShop – Οι εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης].

[Σεξιστική διαφήμιση ανδρικού παντελονιού](#) [πηγή: “The Bored Panda”]

Ιστοσελίδες

Αλαχιώτης, Σ. Ν. [«Πώς το έμβryo γίνεται κορίτσι ή αγόρι»](#), εφημ. «Το Βήμα» 03/11/1996.

Αντωνάκος, Α. [«Η πρώτη εγχείρηση αλλαγής φύλου στον κόσμο»](#), περ. «Ελληνόγραμμα», τεύχος 47, Φεβρουάριος 2008. [Ιστολόγιο του Δ. Συμεωνίδη].

Αρχαία Α΄ Γυμνασίου: Ενότητα 15 - [Η μεταμόρφωση του Λευκίππου](#) [πηγή: «Ηλεκτρονική Διδασκαλία» - Ιστολόγιο του Α. Ζυμβραγάκη]

Γιαννούκος, Γ. [«Ο κύκλος της ζωής στη Στενή»](#) [πηγή: «Τα νέα της Μεσσαπίας»].

Γκιρτζή, Μ. [«Γαμήλια έθιμα της αρχαιότητας και η θέση της γυναίκας στο γάμο»](#), περ. «Αρχαιολογία & Τέχνες», τεύχος 109, Δεκέμβριος 2008 [πηγή: Αργολική Αρχαιακή Βιβλιοθήκη Ιστορίας και Πολιτισμού]. Εναλλακτικά, βλ. και [εδώ](#) [πηγή: περιοδικό «Αρχαιολογία & Τέχνες»].

[ComicStripCreator](#) [Ελεύθερο λογισμικό σχεδιασμού κινουμένων σχεδίων].

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Δαμιανός, Γ. [«Οι “ορκισμένες” παρθένες της Αλβανίας, που υποδύονται τους άνδρες»](#) [πηγή: «24 γράμματα» - Εβδομαδιαίο Περιοδικό Πολιτισμού].

Δαμουλιανού, Χ. [«Η ανισότητα των φύλων καταγράφεται και σε πανεπιστημιακό επίπεδο»](#), εφημ. «Η Καθημερινή», 09/03/2007.

Δεληθανάση, Μ. [«Οι ρόλοι ανδρών – γυναικών δεν άλλαξαν»](#), εφημ. «Η Καθημερινή», 02/03/2004.

[Διαταραχή της ταυτότητας του φύλου](#) [πηγή: “Iatrogenosi” (αναδημοσίευση από την ιστοσελίδα “Iator”)]

[Ελληνική Βικιπαίδεια](#) [Ελεύθερη Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια]

[Ελληνικό Βικιλεξικό](#) [Ελεύθερο Διαδικτυακό Λεξικό]

[Google Images](#) [Υπηρεσία αναζήτησης εικόνων]

[«Η θέση της γυναίκας στην Αθήνα και στη Σπάρτη κατά την αρχαιότητα»](#) [πηγή: «Εκηβόλος» - Ιστοσελίδα για τον Αρχαίο Ελληνικό Πολιτισμό]

[«Ισχυρές προκαταλήψεις στην εργασία σε βάρος της γυναίκας»](#), 02/03/2012 [πηγή: “Express” – Ημερήσια Οικονομική Εφημερίδα (αναδημοσίευση από το ΑΠΕ)].

[«Κατά 16,4 % μικρότεροι οι μισθοί των γυναικών στην ΕΕ»](#), εφημ. «Το Βήμα», 02/03/2012.

Λεκάκης, Γ. [«Γιορτές και πανηγύρια των Ελλήνων: Τα Εκδύσια»](#), περ. «Νέα Σκέψη», Α΄ μέρος: Μάιος – Αύγουστος 2012, τεύχη: 521 & 522 / Β΄ μέρος: Σεπτέμβριος – Δεκέμβριος 2012, τεύχη: 523 & 524 [πηγή: “kairatos” – Ποταμός Καίρατος στην Κνωσό – Υπεύθ. Α.-Θ. Βασιλάκης]. Βλ., επίσης, και [εδώ](#) [πηγή: Ιστοσελίδα του Γ. Λεκάκη].

[“Lexigram”](#): [Θησαυρός της Ελληνικής](#) [Ελεύθερα λεξικά και εκπαιδευτικά λογισμικά].

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

[Μεταμορφώσεις](#) [πηγή: Θεογονία, ονομάτων επίσκεψις – Α.-Μ. Κωνσταντόπουλος]

[Μεταφράσεις των Αρχαίων της Α΄ Γυμνασίου](#) – 15^η Ενότητα: Η μεταμόρφωση του Λευκίππου [«Ελληνικός Πολιτισμός»: Ιστοχώρος του Γ. Παπαθανασίου – Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο].

[\[Windows Live\] Movie Maker](#) [Ελεύθερο λογισμικό επεξεργασίας παρουσιάσεων, ταινιών και ήχου].

Μπαταλαμά, Γ. [«Η διαδικασία αλλαγής φύλου»](#), 15/12/2011 [πηγή: “Sex-Therapy” – Ιστοσελίδα της ψυχολόγου – σεξολόγου Γ. Μπαταλαμά]

[Myth Index Greek](#) [Greek Mythology]

Πολυζόπουλου, Ε. [«Γεννιέσαι ή γίνεσαι: Το αγόρι που αναγκάστηκε να ζήσει σαν κορίτσι...»](#), 04/04/2013 [πηγή: “Iatropedia”].

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]:

-[Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#)

Στρατής, Γ. [«Αλλαγή φύλου»](#), 18/07/2011 [πηγή: “Iatronet”]

[Tagxedo](#) [Ελεύθερο λογισμικό δημιουργίας συννεφόλεξων – πηγή: “Computer-kid”. Για τη δημιουργική απασχόληση στο διαδίκτυο].

Τζελέπη, Ε. [«Διαταραχή ταυτότητας φύλου»](#), 05/05/2012 [πηγή: “Psychologynet” – Ιστοχώρος της ψυχολόγου Ειρήνης Τζελέπη].

[«Φύλο και συμπεριφορά»](#) [πηγή: “Psyhealth” - Υπηρεσία ενημέρωσης και online παροχής, συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης (αναδημοσίευση από το ιστολόγιο “Socialpsychology”)].

Χαϊδαράκου, Ε. [με τη συνεργασία της ψυχολόγου Αλ. Καπάτου], [«Πώς διαμορφώνεται η ταυτότητα του φύλου»](#), περ. “iMommy”, τεύχος 183, Οκτώβρης 2010 [πηγή: Ιστοσελίδα της Αλ. Καπάτου].

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Διδακτική πορεία / στάδια /φάσεις

Η συγκεκριμένη εφαρμογή πραγματοποιήθηκε σε δύο φάσεις, αφού παρακάμφθηκε η πρώτη φάση που προβλεπόταν στο αρχικά προτεινόμενο σενάριο εξαιτίας της χρονικής πίεσης να ολοκληρωθεί η διδακτέα ύλη.

Α΄ Φάση

Συγκρότηση ομάδων και ανάληψη αποστολής.

5 διδακτικές ώρες στο εργαστήριο πληροφορικής με 4 διαφορετικά Φύλλα Εργασίας.

Η πρώτη φάση υλοποιήθηκε στο εργαστήριο πληροφορικής για πέντε ώρες, αφού είχε προηγηθεί η νοηματική απόδοση και ο σχολιασμός του αρχαιοελληνικού κειμένου. Αρχικά, η διδάσκουσα ενημέρωσε τους μαθητές για τις φάσεις υλοποίησης του σεναρίου, τον τρόπο εργασίας τους και τους επιδιωκόμενους στόχους της παρέμβασης και, στη συνέχεια, τους παρουσίασε συνοπτικά τις δραστηριότητες των Φύλλων Εργασίας, προκειμένου να επιλέξουν οι ίδιοι εκείνο που ταίριαζε περισσότερο στις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά τους. Τους ζήτησε να χωριστούν σε τέσσερις ομάδες, δύο των τεσσάρων ατόμων και δύο των τριών ατόμων (καθώς το τμήμα περιλαμβάνει δεκατέσσερις μαθητές), ανάλογα με την προτίμησή τους και φρόντισε σε κάθε ομάδα να υπάρχει ένας τουλάχιστον μαθητής εξοικειωμένος αρκετά με τους υπολογιστές. Σε κάθε ομάδα δόθηκε και μια συγκεκριμένη ονομασία ανάλογα με την αποστολή της. Έτσι, προέκυψαν οι ομάδες: κυνηγοί μύθων, κοινωνιολόγοι, λαογράφοι και γενετικοί βιολόγοι. Για κάθε ομάδα εξασφαλίστηκε ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής με σύνδεση στο διαδίκτυο, στον οποίο η διδάσκουσα είχε ήδη φροντίσει να εγκαταστήσει το σχετικό Φύλλο Εργασίας.

Η πρώτη ομάδα (οι κυνηγοί μύθων) συγκέντρωσε πληροφορίες για τον συγγραφέα και το έργο του και κατέγραψε τη σημασία των όρων «μυθολογία», «μύθος», καθώς και ομόρριζες λέξεις. Διαπίστωσε ότι οι μύθοι δημιουργούνταν από

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

τον λαό σε ένα προεπιστημονικό στάδιο για την ερμηνεία των φυσικών φαινομένων και ότι οι θεοί τιμωρούσαν τους ασεβείς μεταμορφώνοντάς τους. Στη συνέχεια, αξιοποιώντας το πληροφοριακό και οπτικό υλικό που συνέλεξε για μυθικές μεταμορφώσεις ανθρώπων σε ζώα ή φυτά με τη θεϊκή παρέμβαση, όπως τον μύθο της αράχνης, της ηχούς και του Νάρκισσου, δημιούργησε μια παρουσίαση στο Power Point με τίτλο «Μυθικές Μεταμορφώσεις Ανθρώπων». Στο τέλος, οι μαθητές κλήθηκαν να υποδυθούν τους σύγχρονους μυθογράφους και με αφορμή κάποιον αξιοπερίεργο γεγονός της καθημερινότητάς τους να γράψουν τον δικό τους μύθο, χωρίς ωστόσο να ανταποκριθούν στη συγκεκριμένη δραστηριότητα. Μετά την ολοκλήρωση της εργασίας τους την κοινοποίησαν στους συμμαθητές τους μέσω του βιντεοπροβολέα.

Η δεύτερη ομάδα (οι κοινωνιολόγοι) μέσα από ιστοεξερευνήσεις διαπίστωσε την υποβαθμισμένη κοινωνική θέση της γυναίκας στην αρχαιότητα, την απόλυτη εξάρτηση των κοριτσιών από την πατρική εξουσία τόσο σε θέματα επιβίωσης και ανατροφής όσο και στο ζήτημα του γάμου. Έτσι, αφενός κατέγραψε το έθιμο της έκθεσης ή απόθεσης των ανεπιθύμητων και ανάπηρων νεογνών, όπως και το θεσμό της προίκας, και αφετέρου διαπίστωσε την επιβίωση ανάλογων σεξιστικών αντιλήψεων σε μεταγενέστερες εποχές, μέσα από την παρακολούθηση της τηλεοπτικής σειράς «Φόνισσα» του Αλ. Παπαδιαμάντη (ΕΤ1 1974), την οποία διασκεύασε η διδάσκουσα, προκειμένου να περιορίσει τη χρονική τους διάρκεια. Επιπλέον, παρακολούθησε αποκαλυπτικές έρευνες/ βίντεο που μαρτυρούν τα υψηλά ποσοστά κακοποίησης των γυναικών, ακόμα και στη σύγχρονη εποχή, τόσο στο Μπαγκλαντές όσο και στην Ελλάδα, και αποφάνθηκε ότι, μολονότι σήμερα έχει κατοχυρωθεί νομικά η ισότητα των δύο φύλων, οι γυναίκες εξακολουθούν να υφίστανται ρατσιστικές συμπεριφορές, βία και κακοποιήσεις στις «ανδροκρατούμενες κοινωνίες» σε ολόκληρο τον πλανήτη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τέλος, παρουσίασε συνοπτικά τις καθημερινές δραστηριότητες ενός κοριτσιού στην αρχαιότητα και, αξιοποιώντας το υλικό που είχε συγκεντρώσει, δημιούργησε μια παρουσίαση στο PowerPoint αναδεικνύοντας τα σημαντικότερα πορίσματα της έρευνας της, τα οποία κοινοποιήθηκαν και στις άλλες ομάδες μέσω του βιντεοπροβολέα.

Οι μαθητές της τρίτης ομάδας (οι λαογράφοι) κατέγραψαν αρχικά μέσω ηλεκτρονικών λεξικών σημασίες και ομόρριζα λέξεων (όπως έθιμο, πρόληψη, δοξασία κ.ά.) και, στη συνέχεια, μέσω ιστοεξερευνήσεων ποικίλα λαϊκά έθιμα, προλήψεις και δοξασίες που έχουν άμεση σχέση με την επιθυμία των γονιών για αρρενογονία, όπως τη βάφτιση αγοριών από γυναίκες που επιθυμούν να αποκτήσουν αγόρι, τα ονόματα Σταμάτα ή Αγόρι που δίνονται στα κορίτσια της οικογένειας, προκειμένου να αποφευχθεί μελλοντικά η γέννηση κοριτσιού, τη χρήση του σερνικοβότανου κ.ά..

Παρακολούθησαν μια διασκευή της τηλεοπτικής σειράς «Ο Ζητιάνος», του Α. Καρκαβίτσα, που είχε προβληθεί στην ΕΡΤ με πρωταγωνιστή τον Ανέστη Βλάχο και διαπίστωσαν ότι η αμάθεια, οι προλήψεις και οι δεισιδαιμονίες μας καθιστούν έρμια στα χέρια κάθε πανούργου απατεώνα. Προσδιόρισαν συνοπτικά τους παράγοντες φυλοκαθορισμού του εμβρύου, ενώ ταυτόχρονα διατύπωσαν ως ακροατές τα αντεπιχειρήματά τους στην παράλογη απαίτηση του Λάμπρου να είναι το κυοφορούμενο έμβρυο αγόρι. Στο τέλος, αφού ενημερώθηκαν για το παράξενο έθιμο της αντρογυναίκας που επιβιώνει στα βουνά της Αλβανίας, αξιοποίησαν δημιουργικά το υλικό που είχαν συλλέξει και δημιούργησαν μια παρουσίαση στο PowerPoint παρουσιάζοντας τα πορίσματα της έρευνάς τους και στους υπόλοιπους συμμαθητές τους μέσω του βιντεοπροβολέα.

Οι μαθητές της τέταρτης ομάδας (οι γενετικοί βιολόγοι) κατέγραψαν μέσω ιστοεξερευνήσεων τις πρώτες επεμβάσεις αλλαγής φύλου που πραγματοποιήθηκαν στην αρχαία Ελλάδα από το 120 π.Χ. και προσδιόρισαν τους βιολογικούς παράγοντες

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

που καθορίζουν το φύλο του εμβρύου. Ακολούθως, επισήμαναν τη διαφοροποίηση ανάμεσα στο βιολογικό φύλο (*sex*) ενός ατόμου, το οποίο είναι γενετικά καθορισμένο και το κοινωνικό φύλο (*gender*), το οποίο είναι πολιτισμικά και κοινωνικά κατασκευασμένο και μελετώντας επιστημονικά άρθρα (παιδοψυχολογίας, ιατρικά κ.ά.) γνώρισαν τα στάδια και τον χρόνο κατά τον οποίο τα παιδιά διαμορφώνουν την ταυτότητα και τον ρόλο του φύλου τους. Ενημερώθηκαν για τις διαταραχές της ταυτότητας του φύλου, καθώς και για τις προϋποθέσεις που απαιτούνται στην περίπτωση που οι επιστήμονες αποφανθούν ότι είναι αναγκαία η χειρουργική επέμβαση για τη διόρθωση του φύλου ενός ατόμου. Επιπρόσθετα, διάβασαν τη συγκλονιστική ιστορία της Brenda που γεννήθηκε αγόρι, αλλά μεγάλωσε σαν κορίτσι και κατανόησαν ότι είναι αδύνατον να διαμορφωθεί η ταυτότητα του φύλου μέσω της εκπαίδευσης και της μάθησης ή κοινωνικά, αφού τον πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραματίζουν οι ορμόνες.

Τέλος, αξιοποιώντας το πληροφοριακό και εικονογραφικό υλικό που συνέλεξαν δημιούργησαν μια παρουσίαση στο PowerPoint, αναδεικνύοντας τα σημαντικότερα πορίσματα της έρευνά τους και την κοινοποίησαν στους συμμαθητές τους.

Μετά την ολοκλήρωση των εργασιών από όλες τις ομάδες και την παρουσίασή τους στην ολομέλεια της τάξης, επακολούθησε συζήτηση με άξονες την αυτοαξιολόγηση και ετεροαξιολόγηση των ομάδων ως προς τις νέες γνώσεις που αποκτήθηκαν, το βαθμό συνεργασίας που αναπτύχθηκε μέσα στα πλαίσια κάθε ομάδας, όπως και ως προς την πρωτοτυπία, την ποιότητα και την επικοινωνιακή επιτυχία των παρουσιάσεων που δημιουργήθηκαν.

B' Φάση

2 ομάδες: Αγόρια και Κορίτσια.

6^η διδακτική ώρα στο εργαστήριο πληροφορικής με κοινό Φύλλο Εργασίας.

Οι μαθητές χωρίστηκαν σε δύο μεγάλες ομάδες με βάση το φύλο τους (αγόρια και κορίτσια) και κλήθηκαν να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο που αναφερόταν σε

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

στερεοτυπικές αντιλήψεις που έχουμε υιοθετήσει για τα δύο φύλα, προκειμένου να συνειδητοποιήσουν πόσο εγκλωβισμένοι είμαστε συνήθως σε αυτές, πώς επηρεάζουν τις επιλογές στη ζωή μας, αλλά και το δικαίωμά μας να εκφραζόμαστε ελεύθερα.

Στο τέλος, κάθε ομάδα έγραψε έναν κώδικα συμπεριφοράς, προτείνοντας τρόπους με τους οποίους μπορεί να εξασφαλίζεται η ισοτιμία στις μεταξύ τους σχέσεις και αντάλλαξαν τις απόψεις τους. Έτσι, τα μεν αγόρια πρότειναν να υπάρχει σεβασμός και εμπιστοσύνη μεταξύ των δύο φύλων, να μην τσακώνονται για ασήμαντα πράγματα, ενώ τα κορίτσια πρότειναν να μην τα κοροϊδεύουν τα αγόρια, όταν κάνουν λάθη, να μην το «παίζουν» πάντα έξυπνοι και δυνατοί, να μην είναι τόσο οξύθυμα και να τους επιτρέπουν να συμμετέχουν στα παιχνίδια τους (ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλεϊ). Οι μικροί μαθητές μαζί με τη διδάσκουσα αναστοχάστηκαν τις προκαταλήψεις τους για τις διαφορές των δύο φύλων και συνειδητοποίησαν ότι, τελικά, τόσο τα αγόρια όσο και τα κορίτσια, παρά τις βιολογικές τους διαφορές, έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις στο στίβο της ζωής.

Στη συγκεκριμένη φάση περικόπηκαν κάποιες δραστηριότητες που προτεινόταν στο αρχικό σενάριο, προκειμένου να επισπευσθεί ο χρόνος της εφαρμογής του.

Μετά την ολοκλήρωση της εφαρμογής οι μαθητές αντάλλαξαν απόψεις σχετικά με τον τρόπο συμπεριφοράς τους και συμφώνησαν να προσπαθήσουν να αμβλύνουν τις μεταξύ τους διαφορές, ώστε να αποφεύγονται συγκρούσεις και εντάσεις στο μέλλον. Τέλος, ανάρτησαν τις εργασίες και τις απόψεις τους στην ιστοσελίδα του σχολείου με τη βοήθεια της διδάσκουσας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α΄ ΦΑΣΗ

4 διαφορετικά Φύλλα Εργασίας.

1ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - Κυνηγοί μύθων

Το θέμα της μεταμόρφωσης απασχολεί τους ανθρώπους από τα πανάρχαια χρόνια και όλοι οι πολιτισμοί έχουν να επιδείξουν τελετές και μύθους που σχετίζονται με μεταμορφώσεις. Κάθε φορά που ένα ανθρώπινο σώμα μεταμορφώνεται, σημαίνει θεϊκή παρέμβαση – βοήθεια, εύνοια ή τιμωρία. Για παράδειγμα, θυμηθείτε τη μάγισσα Κίρκη στην ομηρική «Οδύσσεια» που μεταμορφώνει τους συντρόφους του Οδυσσέα σε ζώα, καθώς και τη θεά Αθηνά που μεταμορφώνει συχνά τον ευνοούμενό της Οδυσσέα, για να τον σώσει ή για να τον βοηθήσει να προχωρήσει στο σκοπό του, την επιστροφή του στην Ιθάκη και την αποκατάστασή του στο θρόνο.

➤ **Αποστολή σας είναι να αναζητήσετε πληροφορίες για τον συγγραφέα και το έργο του και να συλλέξετε μύθους με μεταμορφώσεις ανθρώπων σε ζώα ή φυτά.**

1. Αναζητήστε πληροφορίες και εικόνες για τον συγγραφέα και το έργο του και γράψτε ένα σύντομο κείμενο στο Word.
2. Γνωρίζετε τι σημαίνει η λέξη μυθολογία; Αναζητήστε τη σημασία της στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [*Νέα Ελληνική* ☞ *Εργαλεία* ☞ [Ηλεκτρονικά Λεξικά](#) ☞ [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) (Τριανταφυλλίδη)] και καταγράψτε τη στο ίδιο έγγραφο του Word. Στη συνέχεια, γράφοντας το λήμμα **μυθ*** συγκεντρώστε ομόρριζες λέξεις στο καλάθι που βρίσκεται πάνω δεξιά.
3. Ποιος δημιουργεί κατά τη γνώμη σας τους μύθους; Τι θέλει να ερμηνεύσει; Μπορείτε να αναζητήσετε πληροφορίες στη [Βικιπαίδεια](#) ή να κάνετε τη δική σας αναζήτηση στο διαδίκτυο.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

4. Αναζητήστε στο διαδίκτυο μύθους που αναφέρονται σε μεταμορφώσεις ανθρώπων σε ζώα ή φυτά. Ενδεικτικά, μπορείτε να περιηγηθείτε στις παρακάτω ιστοσελίδες:

- [Μύθοι της ελληνικής μυθολογίας](#)
- [Θεογονία, ονομάτων επίσκεψις](#) [Κατηγορία: [Μεταμορφώσεις](#)]
- [Myth Index Greek](#)

- Για ποιους λόγους νομίζετε ότι οι θεοί μεταμόρφωναν τους ανθρώπους;
  - Επιλέξτε και καταγράψτε τέσσερις με πέντε μύθους. Στη συνέχεια, αφού συγκεντρώσετε και εικονογραφικό υλικό, δημιουργήστε ένα πολυτροπικό κείμενο (συνδυασμός κειμένου, εικόνας, ήχου, βίντεο) ή μια παρουσίαση στο PowerPoint με τίτλο **«Μυθικές Μεταμορφώσεις Ανθρώπων»**.
  - Υποθέστε πως είστε ένας σύγχρονος μυθογράφος. Με αφορμή κάποιο περίεργο και ανεξήγητο φαινόμενο/ γεγονός της καθημερινότητάς σας γράψτε τον δικό σας μύθο.
  - Να παρουσιάσετε τα πορίσματα της έρευνας σας και τις απόψεις σας στους συμμαθητές σας.
- ✓ Η αποστολή σας ολοκληρώθηκε με επιτυχία! Ώρα για λίγη διασκέδαση...
- Παρακολουθήστε το βίντεο [METAMORPHOSIS TITIAN 2012](#).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - Κοινωνιολόγοι

Στο Αθηναϊκό κράτος κατά τον 5^ο αι. π.Χ., τον «χρυσό αιώνα του Περικλή», σημειώνεται αξιόλογη οικονομική και πνευματική ανάπτυξη και η γέννηση του δημοκρατικού πολιτεύματος, που εξασφαλίζει την ελευθερία έκφρασης και την ισότητα των πολιτών. Ωστόσο, η πατριαρχική δομή της κοινωνίας δεν αναγνώριζε κανένα προνόμιο στη γυναίκα και την απέκλειε από κάθε συμμετοχή στην κοινωνική ζωή.

➤ **Αποστολή σας είναι να παρουσιάσετε την κοινωνική και πολιτική θέση της γυναίκας στην κλασική Αθήνα και στους νεότερους χρόνους.**

1. Για ποιους λόγους, κατά τη γνώμη σας, ο Λάμπρος εύχεται να αποκτήσει αγόρι και προειδοποιεί τη Γαλάτεια ότι θα σκοτώσει το νεογέννητο, αν είναι κορίτσι; Αναζητήστε στο διαδίκτυο πληροφορίες για τις δυσκολίες που αντιμετώπιζαν τα νεογέννητα κορίτσια, τις αντιλήψεις και την κοινωνική/πολιτική θέση της γυναίκας στην αρχαία Αθήνα. Στη συνέχεια, γράψτε ένα σύντομο κείμενο στο Word για τη «**Θέση της γυναίκας στην αρχαία Αθήνα**» απαντώντας στις παρακάτω ερωτήσεις και συγκεντρώστε κατάλληλο οπτικό υλικό.

- Τι σήμαινε ο όρος έκθεση/ απόθεση των νεογέννητων βρεφών και για ποιους λόγους γινόταν;
- Πώς ανατρέφονταν οι μικρές Αθηναίες;
- Ποιος αποφάσιζε για το σύζυγό που θα παντρευόταν και τι ήταν ο θεσμός της προίκας;
- Ποιες ήταν οι κύριες ασχολίες της έγγαμης γυναίκας και ποιος ο γενικός ηθικός κανόνας που ίσχυε για αυτές; Ενδεικτικά μπορείτε να περιηγηθείτε στις παρακάτω ιστοσελίδες:

○ Βικιπαίδεια: [Γυναίκα \(Αρχαία Ελλάδα\) – Δημόσιος Βίος](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- ο Εκηβόλος: [Η θέση της γυναίκας στην Αθήνα και στη Σπάρτη κατά την αρχαιότητα](#): Κεφ. *Αθηναίες*.
  - ο Αργολική Αρχαική Βιβλιοθήκη Ιστορίας και Πολιτισμού: [Γαμήλια έθιμα της αρχαιότητας και η θέση της γυναίκας στον γάμο](#).
2. Αυτή η προτίμηση των αρχαίων κοινωνιών στα αρσενικά παιδιά νομίζετε ότι παρατηρείται και στα νεότερα χρόνια;
3. Αναζητήστε και διαβάστε στην ιστοσελίδα του [Ψηφιακού Σχολείου](#): το διήγημα/ νουβέλα του Αλ. Παπαδιαμάντη [«Η Φόνισσα»](#) [*Διαδραστικά Σχολικά Βιβλία* ☞ *Β' Λυκείου* ☞ *εμπλουτισμένα βιβλία μαθητή* ☞ *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας (Γενικής Παιδείας)*].

- Γράψτε ένα σύντομο κείμενο για τη «**Θέση της γυναίκας τον 19^ο αι. στη Φόνισσα του Παπαδιαμάντη**», απαντώντας στις εξής ερωτήσεις:

- Ποια είναι η ηρωίδα του έργου και ποιες σκέψεις κάνει για τη ζωή της, αλλά και για τη ζωή των γυναικών στην ανδροκρατούμενη κοινωνία της Σκιάθου κατά τον 19ο αι., καθώς ξενυχτά δίπλα στην κούνια της νεογέννητης εγγονής της;
- Ποιοι λόγοι δικαιολογούν την εγκληματική ενέργεια της δολοφονίας των κοριτσιών;
- Τι είναι για σας η Φραγκογιαννού: δαιμονική/ σατανική γυναίκα, φεμινίστρια,
- χαρισματική γυναίκα ή «*Νέμεσις του γυναικείου πεπρωμένου*»;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Τέλος, συλλέξτε δύο τρεις εικόνες της «Φόνισσας» και αποθηκεύστε την εργασία σας σε φάκελο με το όνομα της ομάδας σας. Αν δυσκολεύεστε στην κατανόηση του κειμένου, παρακολουθείστε τη διασκευή της [τηλεοπτικής σειράς](#) που είναι εγκατεστημένη στον υπολογιστή σας.
  - 4. Παρακολουθήστε ένα συγκλονιστικό βίντεο για [τη φόνευση των γυναικών λόγω μη ικανοποιητικής προίκας](#), καθώς και το απόσπασμα από την εκπομπή του ΣΚΑΪ [Κακοποίηση γυναικών](#). Ποια είναι η θέση της γυναίκας στη σύγχρονη κοινωνία; Έχει βελτιωθεί ή η γυναίκα εξακολουθεί να αντιμετωπίζει τις απαρχαιωμένες αντιλήψεις και τη σεξιστική συμπεριφορά της ανδροκρατούμενης κοινωνίας;
  - 5. Υποθέστε πώς είστε ένα κορίτσι που ζει στην αρχαιότητα. Γράψτε σε μια σελίδα ημερολογίου τις δραστηριότητες σας στη διάρκεια της ημέρας.
  - 6. Αξιοποιώντας το υλικό που συγκεντρώσατε να δημιουργήσετε ένα πολυτροπικό κείμενο (συνδυασμός κειμένου, εικόνας, ήχου, βίντεο) με λογισμικό παρουσίασης (PowerPoint) ή ένα κόμικς ή ταινία (με το πρόγραμμα [Windows Live Movie Maker](#)).
  - 7. Να παρουσιάσετε την εργασία και τις απόψεις σας στους συμμαθητές σας, προκειμένου να τους ενημερώσετε και να ανταλλάξετε απόψεις μαζί τους.
- ✓ Η αποστολή σας ολοκληρώθηκε με επιτυχία! Ωρα για λίγη διασκέδαση. Ακούστε το τραγούδι της Δέσποινας Βανδή [«Κορίτσι πράμα...»](#).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

3ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ - Λαογράφοι

Ο ερχομός ενός παιδιού στη ζωή της οικογένειας ανέκαθεν αποτελούσε το σπουδαιότερο γεγονός, το οποίο έπρεπε να τιμηθεί σωστά και να συσχετιστεί μόνο με θετικές έννοιες. Ήταν αναπόφευκτο, λοιπόν, στην ελληνική κουλτούρα να δημιουργηθούν έθιμα, προλήψεις και δεισιδαιμονίες σχετικά όχι μόνο με την εγκυμοσύνη, αλλά και τον τοκετό, τη γέννα και τη λοχεία.

1. Αναζητήστε τη σημασία των λέξεων «έθιμο, πρόληψη, δοξασία και δεισιδαιμονία» στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα. [Δείτε: *Νέα Ελληνική* ☞ *Εργαλεία* ☞ *Ηλεκτρονικά Λεξικά* > *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής (Τριανταφυλλίδη)*] και καταγράψτε τις σε ένα έγγραφο του Word. Με τη βοήθεια του ειδικού λεξικού: Θησαυρός καταγράψτε ομόρριζα των λέξεων «έθιμο και δοξασία».
2. Γνωρίζετε έθιμα και προλήψεις/ δοξασίες που έχουν σχέση με την επιθυμία των γονιών να αποκτήσουν αγόρι; Αναζητήστε σχετικές πληροφορίες στο διαδίκτυο και συλλέξτε οπτικό υλικό. Ενδεικτικά, μπορείτε να επισκεφθείτε και τις παρακάτω ιστοσελίδες:
  - [Προλήψεις σχετικές με τη γέννηση και τη βάπτισμα - Εγκυμοσύνη](#)
  - [Ο κύκλος της ζωής στη Στενή](#)
  - [Σερνικοβότανο](#)
3. Επισκεφθείτε το [Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού](#) και διαβάσετε το απόσπασμα Γ. Τα βότανα, από την ηθογραφική νουβέλα «Ο Ζητιάνος» του Ανδρέα Καρκαβίτσα (*Ανθολόγιο Λογοτεχνίας* ☞ *Καρκαβίτσας* ☞ *Ο Ζητιάνος*).

Περίληψη

«Ο ζητιάνος» του Ανδρέα Καρκαβίτσα αποτελεί ένα από τα αριστουργήματα της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Γραμμένος το 1896, περιγράφει την αμάθεια, την εξαθλίωση και τις δεισιδαιμονίες του απλού λαού της ελληνικής υπαίθρου.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

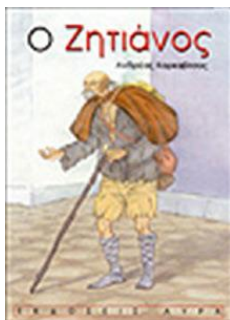

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η υπόθεση του έργου διαδραματίζεται σε ένα χωριό της Θεσσαλίας, το Νυχτερέμι, μετά την απελευθέρωση και την προσάρτηση της Θεσσαλίας στην Ελλάδα το 1881. Εκείνη την εποχή οι κάτοικοι του χωριού βρίσκονταν σε απελπιστική κατάσταση, καθώς εξακολουθούσαν να είναι υποταγμένοι και να εξαρτώνται οικονομικά από τον Τούρκο μεγαλοτσιφλικά μπέη Ντεμής αγά. Κεντρικό πρόσωπο της νουβέλας είναι ένας επαγγελματίας ζητιάνος, ο Τζιριτόκωστας, ο οποίος πλουτίζει και θριαμβεύει εκμεταλλευόμενος την αθλιότητα και την αμάθεια των χωρικών του θεσσαλικού αυτού χωριού.

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα ο παμπόνηρος ζητιάνος πείθει τις χωριάτισσες που είναι γεμάτες προλήψεις και δεισιδαιμονίες για τη δύναμη των βοτανιών του.

- Διαβάστε προσεκτικά το απόσπασμα του κειμένου «Αλλά τα σπίτια όλα ήσαν καλά μανταλωμένα ... έπειτα με ακριβόλογη συμφωνίαν άρχισε να παζαρεύη τα γιατρικά και τα βοτάνια του.» και απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις:

- α. Γιατί ο ζητιάνος διάλεγε τα θύματά του ανάμεσα στις γυναίκες;
- β. Ποια μέσα χρησιμοποιούσε για να τις εξαπατήσει και να τις εκμεταλλευτεί;
- γ. Ποια είναι η κεντρική ιδέα του αποσπάσματος;

Αν δυσκολεύεστε στην κατανόηση του κειμένου, παρακολουθείστε τη διασκευή της [τηλεοπτικής σειράς](#) που είναι εγκατεστημένη στον υπολογιστή σας.

4. Αναζητήστε στο διαδίκτυο σχετικές εικόνες/ φωτογραφίες και αποθηκεύστε τις σε φάκελο με το όνομα της ομάδας σας.
5. Κατά την άποψή σας, είναι δυνατόν να επιλέξουμε το φύλο του παιδιού μας χρησιμοποιώντας μαγικά βοτάνια και γιατροσόφια; Ποιοι κίνδυνοι μπορεί να ελλοχεύουν σε μια τέτοια περίπτωση;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

6. Υποθέστε ότι παρακολουθείτε ως ακροατής το διάλογο του Λάμπρου και της Γαλάτειας. Να αντιτείνετε τα δικά σας επιχειρήματα στην «παράλογη» απαίτηση του Λάμπρου να είναι οπωσδήποτε το πρωτότοκο παιδί του αγόρι.
7. Αξιοποιήστε το υλικό που συγκεντρώσατε για να δημιουργήσετε ένα πολυτροπικό κείμενο (συνδυασμός κειμένου, εικόνας, ήχου, βίντεο) με λογισμικό παρουσίασης (PowerPoint) ή ένα κόμικς ή ταινία (με το πρόγραμμα [Windows Live Movie Maker](#)) ή ό,τι εσείς οι ίδιοι μπορείτε να φανταστείτε.
8. Να παρουσιάσετε την εργασία και τις απόψεις σας στους συμμαθητές σας, προκειμένου να τους ενημερώσετε και να ανταλλάξετε απόψεις μαζί τους.
9. Ιδιαίτερα εντυπωσιακό είναι το έθιμο της αντρογυναίκας που επικρατεί στα βουνά της Αλβανίας. Διαβάστε [το άρθρο του Γ. Δαμιανού](#) στο περιοδικό «24 γράμματα» και ακούστε [το παραδοσιακό τραγούδι της Αντρονίκης](#) από τη Μάρθα Φριντζήλα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

4ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – Γενετικοί Βιολόγοι

Στο κείμενο της 15^{ης} Ενότητας αναφέρεται ο μύθος της αλλαγής φύλου του Λευκίππου, ο οποίος, αν και γεννήθηκε κορίτσι, στην εφηβεία του με την επέμβαση της θεάς Λητούς μεταμορφώθηκε σε αγόρι. Όμως, όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε από ιστορικές μαρτυρίες, η αλλαγή φύλου δεν ήταν ένα διασκεδαστικό παραμύθι. Είναι γεγονός ότι οι αρχαίοι μας πρόγονοι είχαν προοδεύσει σε όλους τους τομείς της επιστήμης και ιδιαίτερα στον τομέα της ιατρικής χειρουργικής. Οι αρχαιολογικές έρευνες φέρνουν συνεχώς στο φως μοναδικά ευρήματα για ιατρικά επιτεύγματα, όπως ο τρυπανισμός κρανίου κατά το 2^ο αιώνα π.Χ., που αναφέρεται σε κείμενα του Ιπποκράτη, καθώς και επεμβάσεις αλλαγής φύλου το 120 π.Χ. που προκαλούν έκπληξη και θαυμασμό.

➤ **Αποστολή σας είναι να προσδιορίσετε τους παράγοντες καθορισμού φύλου στον άνθρωπο, να διακρίνετε τη διαφορά ανάμεσα στο βιολογικό και κοινωνικό φύλο και να καταγράψετε περιπτώσεις αλλαγής φύλου διαχρονικά.**

1. Αναζητείστε στο διαδίκτυο και καταγράψτε σε ένα έγγραφο του Word περιπτώσεις αλλαγής φύλου στη μυθιστορία και στην ιστορική αρχαιότητα. Βρείτε και αποθηκεύστε μερικές εικόνες.

Ενδεικτικά μπορείτε να συλλέξετε πληροφορίες από τις παρακάτω ιστοσελίδες:

- [Γιορτές και πανηγύρια των Ελλήνων: Τα Εκδύσια - Αλλαγές φύλου στην αρχαία Ελλάδα](#)
  - [Η πρώτη εγχείρηση αλλαγής φύλου στον Κόσμο.](#)
2. Γνωρίζετε ποιοι παράγοντες καθορίζουν το φύλο του εμβρύου; Μπορείτε να βρείτε πληροφορίες στη [Βικιπαίδεια](#), στη [Βιολογία](#) της Γ΄ Γυμνασίου, στο άρθρο της εφημερίδας «Το Βήμα»: [Πώς το έμβρυο γίνεται κορίτσι ή αγόρι](#) ή να κάνετε τη δική σας αναζήτηση στο διαδίκτυο. Καταγράψτε τα σημαντικότερα πορίσματα της έρευνάς σας και συλλέξτε οπτικό υλικό.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

3. Ξέρετε ότι υπάρχει διαφορά ανάμεσα στο βιολογικό (*sex*) και στο κοινωνικό φύλο (*gender*) του ατόμου;

Μελετήστε προσεκτικά τα παρακάτω άρθρα και γράψτε ένα σύντομο κείμενο για τη σημασία των όρων βιολογικό/ κοινωνικό φύλο, την ηλικία και τους τρόπους με τους οποίους τα παιδιά διαμορφώνουν την ταυτότητα και το ρόλο του φύλου τους. Συλλέξτε και μερικές εικόνες.

- [Φύλο και συμπεριφορά](#)
- [Η διαφοροποίηση του ρόλου του φύλου στη νηπιακή ηλικία](#)

4. Σε μερικές περιπτώσεις όμως το άτομο αρνείται να ταυτιστεί με τα κοινωνικά στερεότυπα του φύλου του και εμφανίζει διαταραχή της ταυτότητας του φύλου. Μελετήστε τα παρακάτω επιστημονικά άρθρα και γράψτε ένα σύντομο κείμενο με τον ορισμό της έννοιας και τα συμπτώματα εκδήλωσής της στα παιδιά και τους εφήβους.

- [Διαταραχή της ταυτότητας του φύλου](#)
- [Διαταραχή ταυτότητας φύλου](#)

5. Στις περιπτώσεις αυτές η επιστήμη μπορεί να προβεί σε διόρθωση φύλου με χειρουργικές, ορμονικές και ψυχολογικές παρεμβάσεις και κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις. Διαβάστε τα σχετικά ιατρικά άρθρα και γράψτε μια σύντομη περίληψη.

- [Αλλαγή φύλου](#)
- [Η διαδικασία αλλαγής φύλου](#)

6. Διαβάστε τη συγκλονιστική ιστορία της Brenda που γεννήθηκε αγόρι, αλλά οι γονείς της τη μεγάλωσαν σαν κορίτσι: [«Γεννιέσαι ή γίνεσαι: Το αγόρι που αναγκάστηκε να ζήσει σαν κορίτσι...»](#). Σε ποιο συμπέρασμα καταλήγετε;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Είναι δυνατόν να διαμορφωθεί η ταυτότητα του φύλου μέσω της εκπαίδευσης και της μάθησης ή κοινωνικά;

7. Αξιοποιώντας το υλικό που συγκεντρώσατε να δημιουργήσετε ένα πολυτροπικό κείμενο (συνδυασμός κειμένου, εικόνας, ήχου, βίντεο) με λογισμικό παρουσίασης (PowerPoint) ή ένα κόμικς ή ταινία (με το πρόγραμμα [Windows Live Movie Maker](#)).
8. Παρουσιάστε την εργασία και τις απόψεις σας στους συμμαθητές σας, προκειμένου να τους ενημερώσετε και να ανταλλάξετε απόψεις μαζί τους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Β' ΦΑΣΗ

Κοινό Φύλλο Εργασίας

Σήμερα, η θέση της γυναίκας έχει αναμφισβήτητα βελτιωθεί, αφού έχουν κατοχυρωθεί νομικά τα δικαιώματά της και μπορεί να μορφώνεται, να εργάζεται και να συμμετέχει στην κοινωνική και πολιτική ζωή. Οργάνωσε το φεμινιστικό κίνημα και ο ρόλος της πλέον τείνει να εξισωθεί με τον ρόλο του άντρα. Την ισοτιμία, ωστόσο, δεν την φέρνουν οι νόμοι, αλλά οι άνθρωποι. Έτσι, στη σύγχρονη εποχή, παρά τη νομική κατάκτηση των δικαιωμάτων της, η γυναίκα εξακολουθεί να έρχεται αντιμέτωπη με απαρχαιωμένες αντιλήψεις και κατάλοιπα σεξιστικής συμπεριφοράς, που οφείλονται στην έλλειψη ηθικών αξιών και σεβασμού. Παρατηρούνται ακόμη σε βάρος της έντονα φαινόμενα βίας, κακομεταχείρισης και υποβάθμισης, τα οποία δεν ταιριάζουν σε εκσυγχρονισμένες κοινωνίες με δημοκρατικούς θεσμούς.

➤ *Μήπως είσαι ρατσιστής; Εγώ ρατσιστής!*

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1. Διατυπώστε τις απόψεις σας για τις παρακάτω αντιλήψεις:

Στερεότυπα για τα δύο φύλα	Συμφωνώ	Διαφωνώ
Τα κορίτσια είναι από τη φύση τους πιο συναισθηματικά και ευαίσθητα.		
Τα αγόρια έχουν περισσότερα ηγετικά χαρακτηριστικά, γι' αυτό πρέπει να εκλέγονται στο 15μελές του σχολείου.		
Τα κορίτσια δε διαθέτουν ορθολογισμό, γι' αυτό δεν αριστεύουν στα μαθηματικά.		
Τα αγόρια δεν τα καταφέρνουν καλά στα φιλολογικά μαθήματα.		
Ένα κορίτσι δεν μπορεί να είναι αρχηγός σε ένα παιχνίδι.		
Τα αγόρια δεν κλαίνε.		
Μόνο τα αγόρια παίζουν ποδόσφαιρο.		
Τα κορίτσια είναι πιο έξυπνα από τα αγόρια.		

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

2. Γράψτε έναν κώδικα συμπεριφοράς με τον οποίο θα εξασφαλίζεται η ισοτιμία μεταξύ αγοριών και κοριτσιών και υπογράψτε τον.
3. Αναρτήστε τις εργασίες σας στην ιστοσελίδα της τάξης, για να ευαισθητοποιήσετε και τους υπόλοιπους συμμαθητές σας στο θέμα της ισότητας αγοριών και κοριτσιών.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Κάποιες εναλλακτικές προτάσεις αξιοποίησης του σεναρίου έχουν ήδη διατυπωθεί στην αρχική πρόταση διδασκαλίας.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Κατά την εφαρμογή του σεναρίου παρακάμφθηκε η Α΄ Φάση: νοηματική και γλωσσική επεξεργασία του κειμένου, που προτεινόταν στο αρχικό σενάριο και περιορίστηκαν οι δραστηριότητες στη Β΄ Φάση (Γ΄ Φάση στην αρχική πρόταση διδασκαλίας), προκειμένου να επισπευσθεί η χρονική του διάρκεια. Κατά τη συζήτηση που επακολούθησε μετά την παρουσίαση των εργασιών όλων των ομάδων, οι μαθητές δήλωσαν ικανοποιημένοι από την εμπειρία και ομολόγησαν ότι αποκόμισαν αρκετές γνώσεις τόσο για τον αρχαίο κόσμο όσο και για το σύγχρονο. Μάλιστα, τους εντυπώσισε το γεγονός ότι ένα αρχαίο κείμενο μπορεί να παραμένει επίκαιρο και να «συνομιλεί» με σύγχρονα κοινωνικά θέματα. Μεταξύ των μελών των ομάδων αναπτύχθηκε άψογη συνεργασία και όλοι οι μαθητές εκπονούσαν τις δραστηριότητες μέσα σε ένα ευχάριστο και δημιουργικό κλίμα. Καθώς το συγκεκριμένο τμήμα είχε συμμετάσχει ξανά σε εφαρμογή σεναρίου στην «Οδύσσεια», τα παιδιά δεν αντιμετώπιζαν ιδιαίτερες δυσκολίες με τη χρήση του κειμενογράφου και λογισμικών παρουσίασης. Έτσι, όλες οι ομάδες δημιούργησαν παρουσιάσεις στο PowerPoint, τις οποίες μάλιστα επιδείκνυαν με καμάρι. Όμως, όπως διαπίστωσε η διδάσκουσα, οι περισσότεροι μαθητές, παρά τις συστάσεις της, δεν μπορούν να αποβάλλουν τη λογική της αντιγραφής – επικόλλησης κατά την εκπόνηση εργασιών. Οι μόνες δυσκολίες που προέκυψαν οφείλονταν στους παλιούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές που διαθέτει το εργαστήριο πληροφορικής.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βέικου, Μ. «Κοινωνικό φύλο (Φύλο και Κοινωνιολογία)». Στο *Φυλοπαιδεία: Ηλεκτρονικό εγκυκλοπαιδικό λεξικό για θέματα φύλου*, Διατμηματικό Πρόγραμμα του ΕΚΠΑ για ΘΕματα ΦΥΛλου και ΙΣότητας (ΘΕ.ΦΥΛ.ΙΣ).

http://spiridopoulou.files.wordpress.com/2012/06/koinoniko_fylo.pdf [13/06/2014]

Blundell, S. 2004. *Γυναίκα στην αρχαία Ελλάδα. Η θέση της γυναίκας στην τέχνη, στην κοινωνία, στη θρησκεία και στην οικογένεια*. Μτφρ. Λ. Ι. Χατζηφώτη. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Kalantzis, M. & B. Core. 2008. *Νέα Μάθηση. Μετασχηματιστικοί Σχεδιασμοί για την Παιδαγωγική και την Αξιολόγηση*.

<http://neamathisi.com/learning-by-design/> [13/06/2014]

Κλωστράκη, Γ. Α. *Η θέση της γυναίκας από την αρχαιότητα ως σήμερα. Διαμόρφωση στερεοτυπικών αντιλήψεων*. Εκπαιδευτικό σενάριο διδασκαλίας και μάθησης.

http://teachersaction.wikispaces.com/file/view/STEREOTYPA_%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%91.pdf [13/06/2014]

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html
[13/06/2014]

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. «Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης». Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32^{ης} Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ (Ιδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη), 208-222.

http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_32_208_222.pdf [13/06/2014]

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κουτσογιάννης, Δ., Ακριτίδου, Μ. & Σ. Αντωνοπούλου. 2010. «Διαδραστικά συστήματα διδασκαλίας και η αξιοποίησή τους στα φιλολογικά μαθήματα». Στο *Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και την εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη. Επιμορφωτικό Υλικό για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών στα ΚΣΕ*. Κλάδος ΠΕ 02. Πάτρα: ΕΑΙΤΥ.

<http://blogs.sch.gr/polharit/files/2011/11/diadrastikoipe02final-100913082431-phrapp01.pdf>

Kress, G. 2000. «Σχεδιασμός του γλωσσικού προγράμματος σπουδών με βάση το μέλλον», *Γλωσσικός Υπολογιστής* 2, 111-124.

<http://www.komvos.edu.gr/periodiko/periodiko2nd/glossika/kress/index.htm>

[13/06/2014]

Κωνσταντίνου, Κ. 2012. *Ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των φύλων Ι*. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου - Αγωγή Υγείας – Εκπαιδευτικό Υλικό - Υλικό Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων – Θεματική Ενότητα 3: Δημιουργία και βελτίωση κοινωνικού εαυτού.

http://www.moec.gov.cy/agogi_ygeias/yliko_nap_thematiki_03.html [13/06/2014]

Ματσαγγούρας, Η. Γ. 2000. *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Middleton, H. 2003. *Οι γυναίκες στην αρχαία Ελλάδα*. Μτφρ. Σιδέρη Κ. Αθήνα: Σαββάλας.

Mossé, C. 2002. *Η γυναίκα στην αρχαία Ελλάδα*. Μτφρ. Α. Δ. Στεφάνης. Αθήνα: Παπαδήμας.

Νικολαΐδου, Σ. & Μ.-Τ. Γιακουμάτου. 2001. *Διαδίκτυο και Διδασκαλία. Ένας οδηγός για κάθε ενδιαφερόμενο και πολλές προτάσεις για τους φιλόλογους*. Αθήνα: Κέδρος.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σπυροπούλου – Παπαδημητρίου, Ζ. 2012. «Η διαχρονική ομορφιά και οι ανθρωπιστικές αξίες των μύθων». *Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ)*, 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα: «Παιδεία κάλλιστον εστί κτημα βροτοίς – Ανθρωπιστικές και θετικές επιστήμες: Θεωρία και Πράξη», Αθήνα 5-7 Οκτωβρίου 2012. [13/06/2014]

Τσακανίκου, Π. 2011. «Τα βρέφη στην Κλασική Αθήνα», *Μύρτις, Πρόσωπο με πρόσωπο με το παρελθόν*.
http://www.myrtis.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=220&Itemid=247&lang=el [13/06/2014]

Τσάφος, Β. 2004. *Η διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας και Γλώσσας. Για μια εναλλακτική μαθητεία στον αρχαίο κόσμο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Χοντολίδου, Ε. 1999. «Εισαγωγή στην έννοια της πολυτροπικότητας», *Γλωσσικός Υπολογιστής* 1, 115-117.
<http://www.komvos.edu.gr/periodiko/periodiko1st/articles/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ο Φάκελος «Οι ταινίες μου».